

Vyjádření k hydrologickému a vodohospodářskému významu mokřadu Žabák u Lysé nad Labem

Situace: cca 400 m východně od okraje intravilánu obce Lysá nad Labem (ul. Poděbradova) se vlivem nefunkčního melioračního systému vytvořil mokřad s místním názvem Žabák. Od letošního března je pozorováno také výrazné zamokření na přilehlých zemědělsky obhospodařovaných pozemcích, zejména pak podél strouhy s občasným vodním tokem tekoucím od východu. Celou lokalitu lze dle morfologie terénu označit jako plochu potenciální retence ve volné krajině.

Plochy potenciální retence ve volné krajině jsou identifikované plochy přirozených bezodtokých terénních depresí, v nichž dochází k přirozené akumulaci vody (povrchových, případně podpovrchových odtoků) ze srážek. V těchto plochách může docházet k přechodnému zamokření. Pokud se tyto plochy nacházejí na zemědělsky obhospodařovaných pozemcích, znesnadňují intenzivní zemědělské hospodaření, zejména mechanizovanou orbu.

Tyto plochy mohou být z vodohospodářského hlediska zcela zásadní pro zvýšení retenční schopnosti krajiny a infiltrační vody ze srážek do půdy, čímž snižují povodňové riziko na vodních tocích, ochlazují okolní krajinu a dotují zdroje podzemních vod, případně pramenů vodních toků.

Z hlediska hospodaření v těchto lokalitách se jedná o plochy obtížně využitelné, neboť v nich dochází k přechodnému zamokření, zatímco z vodohospodářského hlediska se jedná o plochy velmi cenné. Zvláště v současné době extrémního sucha mohou plochy potenciální retence ve volné krajině napomoci ke zmírnění enormního deficitu podzemní vody. Pokud budou tyto plochy navíc ponechány sukcesnímu vývoji, dojde na nich k vytvoření hydro-ekologicky cenného stabilního prvku, který bude přirozeně a pozvolně uvolňovat zadržovaný povrchový odtok a bude dotovat hladinu podzemní vody.

V tomto případě se navíc jedná také o lokalitu úzce navázanou na výše zmíněný občasný vodní tok. Jedná se o tzv. vztahovou zónu vodního toku, která definuje oblasti v jeho bezprostředním okolí, které s tokem těsně komunikují. Tyto plochy jsou tokem aktivně ovlivňovány a aktivně tok ovlivňují. Pokud je tato vztahová zóna toku narušena, může docházet zvláště při hydrologických extrémech k negativním jevům ovlivňujícím širší okolí, než které je touto zónou definováno. Pokud je narušená pramenná oblast toku, tok nemusí být v období sucha dostatečně dotován a vysychá. Taková situace má pak dopad na hydrologický režim krajiny podél celého toku. Pokud naopak dojde k povodni a tok je se svou vztahovou zónou narušen, může dojít k nárůstu destruktivního účinku povodňové vlny.

V plochách potenciální retence a vztahových zónách vodních toků doporučujeme taková opatření, jejichž cílem je vytvoření podmínek pro rozvoj jejich vodohospodářské funkce a pro narovnání podmínek pro udržitelné hospodaření v krajině. Takovými opatřeními zejména jsou:

- (i) vyloučení veškerých způsobů využití ploch snižujících infiltrační schopnost půd (tj. zejména zástavbu, zpevňování povrchu a intenzivní, nejenom zemědělské hospodaření);
- (ii) vytvoření prostorových a organizačních podmínek pro zatravnění či zalesnění těchto ploch, anebo jejich ponechání přirozenému vývoji;

- (iii) využití těchto ploch pro realizaci prvků systému protierozní ochrany půdy při současném posilování jejich vodohospodářského a ekologického významu (mokřady, akumulční nádrže, zasakovací pásy apod.);
- (iv) vyloučení technických zásahů pro odvodnění ploch potenciální retence.

Uvedená opatření pro zlepšení hydrologických funkcí krajiny jsme publikovali již v rámci Územní studie krajiny SO ORP Černošice (2019) a doporučujeme jejich důsledné dodržování.

V Praze, dne 22. 5. 2020

Ing. Petr Bašta